

GEMEENTE

Stadskanaal

*Z015C711AA

Raadsvergadering : 3 maart 2020

Voorstelnr. : Z-19-061644/D/20/167146

Onderwerp : **Verzoek Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
heropening AZC Musselkanaal**

Stadskanaal, 14 februari 2020

Beslispunten

1. Kennis nemen van het verzoek van het COA tot heropening van het AZC Musselkanaal, en de concept intentieovereenkomst
 2. Uw wensen en bedenkingen ten aanzien van het verzoek van het COA en de concept intentieovereenkomst ter kennis van het college te brengen.
-

Aan de raad

Inleiding

Op 21 november 2019 heeft het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) een formeel verzoek bij ons college ingediend waarin medewerking wordt gevraagd het asielzoekerscentrum (AZC) in Musselkanaal voor een termijn van 3 jaar te heropenen.

Wij stellen u voor kennis te nemen van het verzoek van het COA tot heropening van het AZC Musselkanaal en de concept intentieovereenkomst en uw eventuele nadere wensen en bedenkingen te uiten. De onderwerpen uit de intentieovereenkomst zullen na deze beraadslaging in uw raad verder worden uitgewerkt in een bestuursovereenkomst.

Sluiting AZC Musselkanaal 2018

Het voormalig AZC in Musselkanaal werd, tot teleurstelling van omwonenden en ons bestuur, door het COA gesloten. Wij hebben na dit besluit van het COA, daartoe aangespoord middels een raadsbreed aangenomen motie, actief contact met het COA opgenomen om de sluiting bespreekbaar te maken en het COA te overreden op het besluit terug te komen. Uiteindelijk is, ondanks bestuurlijke inspanning onzerzijds om sluiting te voorkomen, het AZC in oktober 2018 gesloten.

Kort daarop bleek echter landelijk behoefte te zijn aan uitbreiding van het aantal opvangplaatsen en nam het COA zelf weer contact op, om over tijdelijke heropening van de locatie in Musselkanaal van gedachten te wisselen.

Wij zijn deze gesprekken welwillend ingegaan en hebben daarbij de volgende voorwaarden gesteld.

- Heropening voor minimaal 3 jaar.
- Afspraken over de doelgroep van het AZC en koppeling van statushouders aan onze gemeente en in de regio.
- Ontwikkelen van een doorgaande lijn van ontzorgen en inburgeren zodat er een 'warme overdracht' kan plaatsvinden bij de huisvesting van statushouders in onze regio.
- Afspraken te willen maken over de locatie en het gebouw (investering) en plannen op locatie nadat het COA weer sluit.

Formeel verzoek COA heropenen AZC Musselkanaal

Het COA heeft in een formeel verzoek onze medewerking gevraagd bij de heropening van het AZC Musselkanaal. Het COA is voornemens 428 asielzoekers op te vangen en investeert ongeveer drie miljoen euro om de locatie weer geschikt te maken voor deze opvang. Het COA wil daarnaast meewerken aan de ontwikkeling van een doorlopen lijn van ontzorgen en inburgeren.

Nadat het formele verzoek van het COA is ontvangen, hebben wij uw raad over dit verzoek bijgepraat en zijn contacten gelegd met o.a. Stichting Dorpsbelangen Musselkanaal en de ondernemersvereniging in Musselkanaal.

Wij vinden het belangrijk te weten hoe het verzoek van het COA in de Musselkanaalster samenleving wordt ontvangen. Hiervoor zijn twee inloopbijeenkomsten voor alle inwoners van Musselkanaal georganiseerd op 10 en 12 december 2019. Bij deze inloopbijeenkomsten waren de gemeente, het COA en de politie betrokken en aanwezig. De politie heeft in alle fases van het proces op ons verzoek de afspraken op veiligheid en handhaafbaarheid getoetst. De politie kan zich vinden in de intentieovereenkomst die nu voorligt t.a.v. veiligheid en beveiliging.

Tijdens deze inloopbijeenkomsten is gebleken dat een meerderheid van de bezoekers aan die bijeenkomsten het geen probleem vinden als het AZC weer net zo wordt als voorheen. De bezoekers aan de inloopbijeenkomsten gaven aan dat zij vooral graag gezinnen in het AZC gehuisvest zouden zien. De inwoners van Musselkanaal maken zich wel zorgen over de opvang van de overlast gevende asielzoekers (voornamelijk de zgn. 'veilige landers').

Voorafgaand aan de inloopbijeenkomsten hebben wij vanaf november 2019 Dorpsbelangen Musselkanaal en de Ondernemersvereniging meegenomen in het proces.

Namens twee vertegenwoordigers van de ondernemersvereniging, tijdens een bestuurlijk overleg op ons initiatief, is aangegeven dat zij vanwege de vrees voor overlast tegen elke vorm van heropening van het AZC zijn. Het is niet duidelijk geworden of zij hiermee alle ondernemers en winkeliers vertegenwoordigen. Uit de gesprekken met inwoners van Musselkanaal tijdens de inloopbijeenkomsten hebben wij, hiervoor geen grond gevonden.

De doormiddel van bovengenoemde inspraak verzamelde reacties leiden tot het volgende globale beeld: Gevoel van (on)Veiligheid door de overlast gevende 'veilige Landers' zijn de belangrijkste opmerkingen die inwoners maken en waarover ze hun zorgen uitspreken.

Ter Apel (gemeente Westerwolde) grenst aan Musselkanaal en men constateert dat asielzoekers uit de veilige landen die in Ter Apel verblijven ook in Musselkanaal komen. Indien ook in Musselkanaal deze groep asielzoekers wordt gehuisvest zorgt dat voor een cumulatie van het onveilige gevoel.

Wij hebben deze zorgen van inwoners van Musselkanaal met het COA besproken. De bestuursvoorzitter van het COA stelt voor om het AZC Musselkanaal een POL locatie te laten zijn (POL = Proces opvang locatie). Dit is een locatie waarin asielzoekers die in procedure zitten verblijven. De nabijheid van Ter Apel is daarbij een voordeel omdat deze mensen voor hun procedure geregeld naar het IND in Ter Apel voor gesprekken gaan. Daarnaast kan in Musselkanaal de opvang geregeld worden van mensen die al een status hebben gekregen maar nog wachten op huisvesting in een gemeente.

POL

In ons land zijn een aantal POL locaties, we hebben contact met deze gemeenten opgenomen en gevraagd naar de ervaringen. De gemeenten zijn onverdeeld positief over de opvang in de POL locaties. De enige incidenten die gemeld worden, zijn incidenten op de locatie zelf. Verstoring van de openbare orde worden niet gemeld.

Landelijk verzoek en regionale commitment

Zoals bekend kampt het COA met een tekort aan opvangplaatsen. De voornaamste oorzaak hiervan is de achterstand van de IND. Daarom heeft het ministerie aan provincies en gemeenten gevraagd landelijk 5000 extra opvangplaatsen te realiseren. Hiertoe is in onze provincie een bestuurlijke regietafel gestart onder voorzitterschap van de Commissaris van de Koning in de rol van Rijksheer.

In onze provincie is een AZC in Delfzijl en is het COA in gesprek gegaan met onze gemeente en de gemeente Westerwolde. In beide gemeenten werd een AZC gesloten maar zijn de gebouwen in eigendom van het COA. Met de heropening van het AZC in Musselkanaal, met een maximale opvang capaciteit van 428 plaatsen realiseren we als regio voldoende opvangplaatsen.

Bij de bestuurlijke regietafel hebben we onze voorwaarden onder de aandacht gebracht en deze werden door bestuurders onderschreven.

We zien de heropening van het AZC als een kans voor onze regio, om de passende (in)stroom van asielzoekers te laten inburgeren en participeren. Er is commitment om vanuit Musselkanaal de huisvesting van statushouders in onze provincie te laten plaatsvinden. Daarom is er aan een ambtelijke werkgroep de opdracht gegeven het proces van de doorgaande lijn van ontzorgen en inburgering vorm te geven zodat warme overdracht van statushouders in de hele regio kan plaatsvinden.

Locatie AZC Musselkanaal

Het AZC te Musselkanaal was gevestigd in het gebouw aan de Brink te Musselkanaal. Dit gebouw is in eigendom van het COA en heeft in het verleden dienst gedaan als AZC. Momenteel wordt het gebouw beheerd door een gebouwen oppasdienst.

Intentieovereenkomst

Het COA en de gemeente hebben zich de afgelopen periode ingezet om te komen tot een intentieovereenkomst. De intentieovereenkomst ligt nu voor. In de intentieovereenkomst zijn naast de hiervoor al beschreven afspraken ook afspraken over gemaakt over de inzet van het gebouw, het aantal op te vangen asielzoekers maar ook de bestemming.

Bestemmingsplan

De locatie kent in het huidige bestemmingsplan Musselkanaal de bestemming wooncentrum. In het verleden was het gebouw van het COA een bejaardencentrum, vandaar de bestemming wooncentrum. Onder deze bestemming is het AZC in het verleden toegestaan op de locatie.

Na sluiting van het AZC in 2018 heeft de gemeente een voorbereidingsbesluit genomen. Reden hiertoe was om grip te houden op de ontwikkelingen op de locatie. Om deze reden verlengen we het voorbereidingsbesluit totdat de bestemming gewijzigd is.

Gelet op het daadwerkelijk gebruik van het gebouw als AZC sluit de bestemming Maatschappelijk- AZC beter aan bij het gebruik. Heropening kan plaats vinden onder de huidige bestemming. Gelet op de nog te voeren bestemmingsplanprocedure gaan we heropening toestaan onder de huidige bestemming maar wel met als doel de bestemming met het omgevingsplan te wijzigen. De gemeente en het COA hebben daarom afspraken gemaakt. De wijziging wordt meegenomen in het omgevingsplan welke volgens planning in het voorjaar van 2021 wordt vastgesteld. De gemeente en het COA sluiten in het kader hiervan een planschadeovereenkomst.

Periode na 3 jaar

Zoals in de intentieovereenkomst is opgenomen gaan het COA en de gemeente kort na openstelling van het gebouw in gesprek over de inzet van de locatie na afloop van de drie jaar. Reden hiervoor is het voorkomen van langdurige leegstand en de ongewenste maatschappelijke effecten hiervan. Hierbij is een wijziging naar een andere bestemming waarschijnlijk. Op basis van een wederzijds overeengekomen plan wordt deze wijziging vorm gegeven.

Beoogd effect

Met de heropening van het AZC in Musselkanaal werken we mee aan het landelijk verzoek om de opvangcapaciteit uit te breiden. We beogen een passende instroom van statushouders uit het AZC Musselkanaal te begeleiden naar een goede start in onze regio. We zorgen voor een warme overdracht van het AZC naar gemeenten zodat de integratie, inburgering en participatie sneller verloopt. Met de heropening vergroten we door de toevoeging van extra inwoners het draagvlak voor uiteenlopende voorzieningen in Musselkanaal/Stadskanaal. Daarnaast voorkomen we het ontstaan van achterstallig onderhoud en fysieke en sociale achteruitgang op het terrein van COA. Het COA is voornemens 3 miljoen te investeren om het gebouw en de gronden te renoveren. We zien heropening van het AZC binnen juiste voorwaarden dan ook als kans voor Musselkanaal en de regio.

Argumenten

In de intentieovereenkomst zijn intenties vastgelegd die een goed uitgangspunt vormen voor een bestuursovereenkomst die past bij onze gestelde voorwaarden:

Dit betreft afspraken over de duur (minimaal voor 3 jaar), de op te vangen doelgroep, de huisvesting van statushouders in de regio en afspraken met betrekking tot de locatie.

In 2021 wordt verwacht dat de nieuwe wet inburgering van kracht wordt, doel van deze wet is om gemeenten de regie te geven op de inburgeringstrajecten om integratie sneller op te pakken.

Door met het COA afspraken te maken over de op te vangen doelgroep (kansrijk voor het verkrijgen van een verblijfsstatus) kunnen deze statushouders na de warme overdracht integreren en onderdeel worden van onze samenleving en arbeidsmarkt.

Er is commitment bij de provinciale bestuurstafel ten aanzien van onze gestelde voorwaarden en er wordt in samenwerking tussen gemeenten en COA gewerkt aan een werkproces ten aanzien van de warme overdracht van statushouders naar gemeenten. Statushouders uit dit AZC worden gekoppeld aan deze regio.

We komen tegemoet aan de gevoelens van de inwoners van Musselkanaal:

We hebben gekozen voor een zorgvuldig traject waarbij we uw raad en onze inwoners van Musselkanaal hebben betrokken. We hebben uw raad tijdens besloten bijeenkomsten bijgepraat over de ontwikkelingen en hebben inloopavonden voor alle inwoners van Musselkanaal georganiseerd. De informatie van deze bijeenkomsten en inloopavonden zijn meegenomen in besprekingen met het COA en het opstellen van de intentieovereenkomst.

Bij de inloopavonden is vanuit de inwoners van Musselkanaal vooral aangegeven dat er geen bezwaar is tegen de opvang van asielzoekers maar er wel zorgen zijn over de opvang van de zgn. overlast gevende asielzoekers. Deze gevoelens worden vooral veroorzaakt door de overlast die in Ter Apel wordt ondervonden en de media aandacht hiervoor.

Tijdens de tweede inloopavond werd door een aantal inwoners van Musselkanaal een petitie aangeboden. Bij deze petitie werd aangegeven dat er geen bezwaar is tegen asielzoekers in het AZC maar wel tegen overlast gevende asielzoekers. In de petitie wordt opgeroepen in het AZC Musselkanaal geen overlast gevende asielzoekers (uit veilige landen) toe te laten.

Omdat het AZC Musselkanaal gebruikt gaat worden als een POL locatie verwachten we geen vergelijkbare situatie als die in Ter Apel. Los van de doelgroep is Ter Apel een aanmeldcentrum en op geen enkele wijze te vergelijken met een regulier AZC. De overheid wil de groep kansarme (meestal uit veilige landen afkomstige) asielzoekers in korte trajecten (binnen 4 weken) screenen. In een POL locatie worden mensen opgevangen die in procedure, voor het al dan niet krijgen van een vergunning zitten. In gemeenten met een POL locatie wordt geen bijzondere overlast ervaren en zeker niet buiten de locatie. (Daar waar 428 mensen dicht bij elkaar verblijven bestaat altijd kans op incidenten tussen mensen).

We zien de heropening van het AZC Musselkanaal als een versterking van het dorp, met de opvang van de kansrijke doelgroep en de doorgaande lijn van ontzorgen en inburgering realiseren we een goede integratie in de lokale en regionale samenleving.

Geen medewerking verlenen aan heropenen van het AZC Musselkanaal:

Het gebouw is eigendom van het COA, het COA verzoekt ons medewerking te verlenen. Zonder onze medewerking kan het COA formeel het AZC gewoon openen. Het COA kiest er echter voor te streven naar medewerking van de gemeente, hierdoor zijn we ook in staat afspraken te maken die voor onze gemeente belangrijk zijn.

Sinds de sluiting van het AZC in Musselkanaal wordt er toezicht gehouden door een 'huis oppasdienst'. Deze organisatie verhuurt een aantal woningen op het voormalig AZC terrein. Een aantal van de personen die hier wonen veroorzaken overlast op en rondom het terrein. De doelgroep die door de 'huis oppas dienst' op het voormalig AZC terrein zijn gehuisvest is een doelgroep die veelal geen positieve huurdersverklaring krijgen door eerdere veroorzaakte (woon) overlast en/of onvoldoende middelen hebben om een particuliere huurwoning te kunnen betalen. Het is een doelgroep die vanuit het perspectief van openbare orde en veiligheid niet bij elkaar moeten zitten.

We vinden dit een zorgelijke ontwikkeling. Niet heropenen van het AZC betekent dat deze situatie in stand blijft en de overlast blijft bestaan en zo mogelijk erger wordt. In de intentieovereenkomst is opgenomen dat het COA en de gemeente gedurende de opening met elkaar in gesprek gaan over de inzet van de locatie na 3 jaar. Een van de redenen hiervoor is voorkomen van een nieuwe overlast gevende situatie.

Aanpak/uitvoering/voortgang

Uw raad wordt verzocht uw wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen. Deze wensen en bedenkingen zullen wij laten meewegen in de latere besluitvorming met betrekking tot de heropening van de AZC Musselkanaal. Nadat uw raad wensen en bedenkingen heeft geuit kan ons college overgaan tot verdere besluitvorming. Wij zullen alle betrokkenen en uiteraard ook uw raad hier zorgvuldig over blijven informeren. Met betrekking tot de heropening zal de intentieovereenkomst tot een bestuursovereenkomst met het COA worden uitgewerkt.

Communicatie

Dit voorstel is openbaar. Ons team communicatie heeft gedurende het hele proces met het COA afstemming met de afdeling communicatie van het COA.

Juridische consequenties

De samenwerking met betrekking tot de heropening van het AZC Musselkanaal wordt vastgelegd in een bestuursovereenkomst, hieraan ligt de intentieovereenkomst ten grondslag.

Het aangaan van een intentieovereenkomst en een bestuursovereenkomst is op grond van artikel 160, eerste lid onder d van de Gemeentewet een bevoegdheid van het college. Het college kan, voor zover zij dat wenselijk vindt, uw raad in de gelegenheid stellen om wensen en bedenkingen te uiten op grond van artikel 169, vierde lid van de Gemeentewet. Wij vinden de (her)opening van het AZC in Musselkanaal dusdanig van gewicht dat wij, alvorens tot verdere besluitvorming over te zullen gaan, uw wensen en bedenkingen zouden willen vernemen.

Kosten, baten, dekking en subsidies

Het COA is eigenaar van het gebouw en verzorgt de nodige investering (rond 3 miljoen euro) om het gebouw weer geschikt te maken voor de opvang van asielzoekers voor de duur van 3 jaar.

Met het aangaan van een bestuursovereenkomst kan de gemeente aanspraak maken op de middelen die op basis van het Faciliteitenbesluit uitgekeerd worden aan gemeenten met een opvanglocatie. Het COA kent een hardheidsclausule inhoudende dat de komst van een opvangcentrum redelijkerwijs geen extra kosten voor de gemeente met zich mee mag brengen.

Standpunt Participatieraad, commissies en/of OR

Niet van toepassing

Bijlagen

1. Formeel verzoek van het COA
2. Concept intentieovereenkomst
3. Analyse van input van bewonersbijeenkomsten
4. Ontvangen petitie

Burgemeester en wethouders

de heer G.J. van der Zanden
secretaris

mevrouw L. Veenstra
locoburgemeester

AvH/

De raad van de gemeente Stadskanaal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 februari 2020, nr. Z-19-061644/D/20/167146;

b e s l u i t :

1. kennis nemen van het verzoek van het COA tot heropening van het AZC Musselkanaal;
2. tot het aan het college ter kennis brengen van wensen en bedenkingen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 3 maart 2020.

De raad

de heer K. Willems
raadsgriffier

mevrouw I.J. Sterenborg-Kooij
ondervoorzitter